

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради ДФ 41.884.076
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії

Олег Кропивницький

(власне ім'я, прізвище здобувача (ки))

1977 року народження, громадянин

України

(назва держави, громадянином якої є здобувач (ка))

освіта вища: закінчив у 2017 році

Міжнародний гуманітарний університет

(найменування закладу вищої освіти)

за спеціальністю (спеціальностями)

«Правознавство»

(за дипломом)

працює співробітником

Державного Бюро Розслідувань, м. Київ

(посада)

(місце основної роботи, підпорядкування, місто)

виконав акредитовану освітньо-наукову програму

Право

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом

Одеського державного

(повне найменування закладу)

університету внутрішніх справ від «02» травня 2025 року № 226, у складі:

вищої освіти (наукової установи), підпорядкування (у родовому відмінку), місто)

Голови разової
спеціалізованої
вченої ради -

Максим Корнієнко

доктор юридичних наук, професор, перший проректор
Одеського державного університету внутрішніх справ

Рецензентів -

Андрій Бабенко

доктор юридичних наук, професор завідувач кафедри
кримінально-правових дисциплін Інституту права та
безпеки Одеського державного університету внутрішніх
справ;

Ганна Резніченко

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри
кримінально-правових дисциплін Інституту права та
безпеки Одеського державного університету внутрішніх
справ.

Офіційних опонентів -

Іван Богатирьов

доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч
науки і техніки України, професор кафедри
кримінально-виконавчого та кримінального права ННІ
права, правоохоронної діяльності та психології
Пенітенціарної академії України;

Андрій Боровик

кандидат юридичних наук, доцент, віце-президент з
наукової роботи Науково-дослідного інституту
публічного права.

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

на засіданні «26» червня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня
доктора філософії з галузі знань

08 Право

(галузь знань)

Олегу Кропивницькому

(власне ім'я, прізвище здобувача (ки) у давальному відмінку)

на підставі публічного захисту дисертації «Державне бюро розслідувань як
суб'єкт запобігання військовим кримінальним правопорушенням в умовах
воєнного стану»

(назва дисертації)

за спеціальністю (спеціальностями)

081 Право

(код і найменування спеціальності (спеціальностей) відповідно до Переліку
галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка
здобувачів вищої освіти)

Дисертацію виконано в Одеському державному університеті внутрішніх справ

(найменування закладу вищої освіти (наукової установи), підпорядкування, місто)

Науковий керівник Олег Шкута доктор юридичних наук, професор, директор
Інституту права та безпеки Одеського державного
університету внутрішніх справ.

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, що
містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем
досліджень, які виконують конкретне наукове завдання, що має істотне значення
для галузі знань 08 Право.

Здобувач має 8 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 статті у
наукових фахових виданнях України, 4 тези доповідей на науково-практичних
конференціях.

1. Кропивницький О.М. Військова злочинність в умовах воєнного стану
Україні. *Юридичний бюлетень*. 2024. № 34. С. 188-192.
URL: <http://www.lawbulletin.oduvs.od.ua/archive/2024/34/26.pdf>

2. Кропивницький О.М. Заходи індивідуальної профілактики державним
бюро розслідувань військової злочинності в умовах воєнного стану в Україні.
Держава та регіони. Серія: Право. 2024. № 4. С. 175-180.
URL: http://law.stateandregions.zp.ua/archive/4_2024/29.pdf

3. Кропивницький О.М. Становлення та розвиток Державного бюро
розслідувань як суб'єкта запобігання злочинності. *Право та державне управління*.
2024. №4. С. 282-287. URL: http://pdujournal.kpu.zp.ua/archive/4_2024/39.pdf.

4. Кропивницький О.М. Роль і місце Державного бюро розслідувань в системі
суб'єктів запобігання військовим кримінальним правопорушенням в умовах
воєнного стану в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 1.
С. 659-662. URL: http://www.lsej.org.ua/1_2025/155.pdf

У дискусії взяли участь та висловили зауваження:

Богатирьов Іван Григорович доктор юридичних наук, професор.

Відаючи належне здобуткам дисертаційного дослідження О. М. Кропивницького, разом з тим, не можна не звернути увагу на деякі висновки і твердження, що викликають певні дискусійні положення.

1. Так, на (с. 33 рукопису дисертації) аспірант зазначає практичне значення одержаних результатів, що є позитивною стороною проведеного дослідження. Водночас, акти впровадження в практичну діяльність ДБР, в освітній і науковий процес відсутні. На жаль, вони відсутні і в додатках. Офіційний опонент вважає, що під час публічного захисту аспірант має пояснити або спростувати дане зауваження.

2. Серед положень наукової новизни (с. 23-25 рукопису дисертації) схвальним є розробка аспірантом «Стратегії запобігання кримінальним правопорушенням проти встановленого порядку несення військової служби (військовим кримінальним правопорушенням)». На жаль, у додатках і по змісту дисертації така стратегія фундаментально не розроблена, хоча деякі її 8 елементи О.М. Крапивницьким досліджуються (див. стор. 162-165 рукопису дисертації).

3. На стр. 99 рукопису дисертації О. М. Комарницький зазначає, що за результатами проведеного ним дослідження у структурі військової злочинності в умовах воєнного стану в Україні домінуючу частку (91%) складають кримінальні правопорушення, пов'язані з ухиленням від військової служби (наприклад, самовільне залишення військової частини або місця служби (ст. 407 КК України) становить 71,8%, дезертирство (ст. 408 КК України) значну частину, а ухилення від служби шляхом самокалічення або іншим способом (ст. 409 КК України) – 0,5%). На жаль, посилання на даний аналіз відсутній, що викликає в опонента зауваження.

4. На (стор. 111 рукопису дисертації) аспірант зазначає, що за результатами його дослідження, встановлено що жінки, які проходять військову службу в умовах воєнного стану в Україні мають набагато більшу вмотивованість, а ніж чоловіки, що окремо підтверджуються і показниками судової статистики, за результатами проведеного аналізу було встановлено, що за вчинення військових кримінальних правопорушень в досліджуваній період було засуджено 63 жінки, що складає 1,6%. Виникає слушне запитання? А скільки відсотків за вчинення військових кримінальних правопорушень було засудженого чоловіків, оскільки жінки більше вмотивовані вчиняти військові правопорушення. Під час публічного захисту дане зауваження можна усунути.

Усі зазначені зауваження жодною мірою не знижують загальної позитивної оцінки представленого дисертаційного дослідження.

Боровик Андрій Володимирович, кандидат юридичних наук, доцент.

Відзначаючи теоретичну і практичну цінність наукового дослідження Кропивницького О.М., позитивно оцінюючи його, необхідно зауважити, що окремі положення дисертації мають дискусійний характер, потребують більш глибокого дослідження автором, або ж їхнього обґрунтування. Основні з них, на нашу думку, такі:

1. Досліджуючи витoki становлення та розвитку ДБР як суб'єкта запобігання військовим кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану в Україні здобувач приходить до висновку, що період створення ДБР, як суб'єкта запобігання військовим кримінальним правопорушенням, за його глибоким переконанням справедливо розпочати з 27 листопада 2018 року, а не з 12.02.2015 р., коли ВРУ було прийнято Закон України «Про Державне бюро розслідувань» № 794-VIII. У зв'язку з чим під час публічного захисту хотілося б почути обґрунтування даної позиції.

2. Вивчаючи місце ДБР в системі суб'єктів запобігання військовим кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану в Україні здобувачем розкрито загальні риси запобіжної діяльності ДБР. Разом з тим варто зауважити, що кримінологічна запобіжна діяльність ДБР в умовах воєнного стану в Україні, окрім загальних рис та змістових елементів має й спеціальні, у зв'язку з чим під час публічного захисту хотілося б почути позицію здобувача, як практика з даного питання.

3. На підставі ґрунтовного вивчення особистості військовослужбовця, який вчиняє військові кримінальні правопорушення в умовах воєнного стану в Україні здобувачем надано його кримінологічну характеристику, яка розпочинається з того, що «військові кримінальні правопорушення в умовах воєнного стану в Україні вчиняють громадяни України, військовослужбовці, чоловічої статі...». Разом з тим варто констатувати, що у дисертаційній роботі здобувачем не приділено достатньої уваги особам жіночої статі, що вчиняють військові кримінальні правопорушення в умовах воєнного стану в Україні.

4. Вивчаючи представлену дисертаційну роботу встановлено, що здобувачем приділено значної уваги дослідженню зарубіжного досвіду, у зв'язку з чим важливо зауважити, що при застосуванні порівняльно правового методу наукового дослідження не варто ставити за мету цілковиту імплементацію зарубіжного досвіду, оскільки подібні запозичення можливі, насамперед, лише з урахуванням як усієї сукупності суспільних відносин у державі, так і специфіки функціонування окремих її інституцій.

З аналізу дисертації важко з'ясувати та потребує додаткового уточнення під час публічного захисту питання застосування кращих зарубіжних практик, які б доцільно було б на думку здобувача впровадити у вітчизняне законодавство щодо запобігання ДБР військовим кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану в Україні.

В цілому висловлені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку рецензованого дослідження, оскільки більшість із них належить до спірних і не стосуються основних, концептуальних положень дисертації, а частина з них мають суто рекомендаційний характер.

Андрій Бабенко, доктор юридичних наук, професор.

Загалом позитивна оцінка дисертаційного дослідження О.М. Кропивницького та його окремих положень не виключає можливості висловлення застережень та зауважень щодо тих аспектів, що вимагають додаткової критичної оцінки, є суперечливими або потребують більш ґрунтовного

аргументування. Це створює простір для конструктивної дискусії з автором, що дозволяє досягти глибшого розуміння представлених ідей.

1. У межах дисертаційного дослідження його автор обмежився характеристикою особистості військовослужбовця, який вчиняє військові кримінальні правопорушення в умовах воєнного стану в Україні, зосередившись на висвітленні соціально-демографічних, морально-психологічних та кримінально-правових ознак (стор. 110). Водночас, на нашу думку, для досягнення більш повного та глибокого уявлення про особистість правопорушника доцільно було б включити до аналізу також соціально-рольову ознаку. Зазначена категорія, яка є усталеною у вітчизняній кримінологічній науці, дозволяє розкрити соціальні функції особи у системі суспільних відносин, визначити її належність до конкретної соціальної групи, її соціальний статус, характер соціальної взаємодії у професійній, побутовій, сімейній та інших сферах життєдіяльності. Залучення соціально-рольової характеристики забезпечує глибший аналіз мотиваційних чинників поведінки, дозволяє виявити соціальні очікування щодо поведінки особи у певному соціальному контексті, а відтак – сприяє формуванню комплексного кримінологічного портрета військовослужбовця як суб'єкта військового кримінального правопорушення.

2. Здобувачем висловлено позицію, відповідно до якої початок діяльності Державного бюро розслідувань доцільно визначати не з моменту прийняття Закону України «Про Державне бюро розслідувань» (2015 р.), а з моменту складання присяги першими слідчими у 2018 році, коли орган, на думку автора, фактично набув спроможності до реалізації своїх функцій (стор. 182). Наведену тезу слід розглядати як наукову позицію автора, а не як доведений юридичний факт. Однак ми не можемо з нею повністю погодитися, оскільки правова категорія «початок діяльності державного органу» у публічному праві визначається не моментом його фактичної функціональності, а на підставі юридичного факту – набрання чинності нормативно-правовим актом, що регламентує його створення, статус, завдання і повноваження. Такий підхід забезпечує правову визначеність та послідовність у функціонуванні органів державної влади й відповідає принципу верховенства права. Більше того, законодавець прямо визначив, що саме з моменту набрання чинності закону ДБР вважається створеним, а отже – набуває усіх передбачених законодавством ознак суб'єкта владних повноважень. Отже, попри певну логіку у позиції здобувача, юридично обґрунтованішим є підхід, відповідно до якого початок діяльності ДБР слід вважати саме з моменту набрання чинності законом, що регламентує створення органу, – що узгоджується з чинним законодавством та офіційною правозастосовною практикою.

3. Автор стверджує, що недостатність наукового дослідження проблем діяльності Державного бюро розслідувань як суб'єкта запобігання військовим кримінальним правопорушенням негативно впливає на функціонування ДБР та підриває авторитет Збройних Сил України як на міжнародній арені, так і в суспільстві, що, у свою чергу, знижує мотиваційну та мобілізаційну готовність громадян до захисту Вітчизни (стор. 181). Проте в тексті не наведено чіткий механізм, який пояснював би, яким саме чином брак комплексних наукових досліджень безпосередньо впливає на авторитет армії та мотивацію населення.

Такий причинно-наслідковий зв'язок потребує додаткового обґрунтування, оскільки підвищення авторитету військової інституції й рівня суспільної підтримки є складним і багатофакторним процесом. Для підсилення наукової ваги роботи доцільно було б конкретизувати, як саме наукові дослідження проблем ДБР сприяють ефективнішій протидії військовим правопорушенням і, відповідно, підвищенню довіри до Збройних Сил та їх міжнародного іміджу. Також було б корисно навести емпіричні дані або приклади, що ілюструють позитивний вплив наукових розробок у цій сфері на мотиваційні та мобілізаційні процеси в суспільстві. Без більш детального аналізу цей причинно-наслідковий зв'язок виглядає дещо декларативним і потребує подальшого роз'яснення для підвищення наукової ваги відповідної тези.

Зазначені вище зауваження стосуються, в основному, спірних чи дискусійних аспектів, які не знижують загальної позитивної оцінки роботи О.М. Кропивницького. Дисертаційне дослідження є самостійною, завершеною та комплексною працею, присвяченою актуальній темі. Воно має важливе науково теоретичне і практичне значення, а також містить новаторські наукові положення, що сприяють ефективному вирішенню комплексного науково-прикладного завдання, що полягає у кримінологічному дослідженні ДБР як суб'єкта запобігання військовим кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану в Україні.

Ганна Резніченко, кандидат юридичних наук, доцент.

Позитивно оцінюючи отримані Кропивницьким О.М. результати здійсненого ним дослідження, підкреслюючи їх наукову та практичну значимість, необхідно звернути увагу на деякі дискусійні питання, нечіткість обґрунтування окремих положень, міркувань та висновків автора, зокрема:

1. На с. 192-193 дисертації автор наводить власну редакцію ст. 345-2 «Образа честі і гідності військовослужбовця, погроза військовослужбовцю», якою пропонує доповнити розділ XIV Особливої частини Кримінального кодексу України.

1. Образа честі і гідності, погроза вбивством, насильством або знищенням чи пошкодженням майна військовослужбовцю, який здійснює заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації, його близьким родичам чи членам сім'ї

- карається обмеженням волі на строк від трьох до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк.

2. Виготовлення та поширення матеріалів, які містять образу честі і гідності, погрозу вбивством, насильством або знищенням чи пошкодженням майна військовослужбовцю, який здійснює заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації, його близьким родичам чи членам сім'ї,

- карається обмеженням волі на строк від трьох до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк. Звертає на себе увагу те, що санкція за частиною першою та другою запропонованої кримінально-правової норми є тотожними. Така редакція санкцій потребує додаткової аргументації.

2. На с. 73 автор зазначає: «... З огляду на стрімке зростання військової злочинності в умовах воєнного стану в Україні доведено необхідність створення у складі ДБР не лише окремого структурного підрозділу, діяльність якого спрямована на узагальнення інформації щодо виявлених, припинених, розкритих та розслідуваних військових кримінальних правопорушень, а й кримінологічних підрозділів». Однак безпосередньо у тексті дисертації (підрозділ 1.3.) дуже стисло викладено обґрунтування цієї тези. Отже вказане положення на наш погляд потребує додаткової аргументації.

Проте, не дивлячись на вказані вище зауваження, слід констатувати, що вони носять теоретико-пізнавальний та рекомендаційний характер і суттєвого впливу на отримані в ході даного дослідження результати не мають, як, власне, і в цілому не впливають на високий рівень проведеного здобувачем наукового пошуку.

Максим Корнієнко доктор юридичних наук, професор – без зауважень.

На дисертацію надійшли звернення.

Перше звернення надійшло від завідувачки кафедри кримінального права, процесу та криміналістики Класичного приватного університету, доктора юридичних наук, професора Олени Рябчинської, яка загалом позитивно оцінивши дисертацію Кропивницького Олега Миколайовича, звернула увагу на необхідність під час публічного захисту провести розширену аргументацію щодо основних напрямків кримінальної процесуальної (слідчої) та оперативно-розшукової профілактики військових кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану в Україні.

Друге звернення надійшло від професора кафедри правових дисциплін гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України доктора юридичних наук, старшого дослідника Михайла Пузирьова. Відмітивши позитивні аспекти дисертації, науковець відзначив наступні дискусійні положення.

Під час публічного захисту вважаємо за доцільне провести розширену аргументацію щодо позиції здобувача, що «Вирішення проблеми стрімкого зростання кількості вчинення військових кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану в Україні являється неможливим без суттєвих законодавчих змін». У зв'язку з чим виникає питання, які саме першочергові зміни, з позиції дисертанта, варто впровадити для унеможливлення стрімкого зростання кількості вчинення військових кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану в Україні?

Загалом, вивчення змісту дисертаційного дослідження дозволяють стверджувати, що дисертант досяг поставленої мети. Напрацьовані результати дослідження показують її достатній теоретичний і практичний рівень, а вказані зауваження носять дискусійний характер і не впливають на загальну високу оцінку роботи.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради.
«Проти» — членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада
ДФ 41.884.076 присуджує

Олегу Кропивницькому

(власне ім'я, прізвище, здобувача (ки) у давальному відмінку)

ступінь/ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право

(галузь знань)

за спеціальністю (спеціальностями) 081 Право

(код і найменування спеціальності (спеціальностей))

відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється
підготовка здобувачів вищої освіти)

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Максим КОРНІЄНКО

(власне ім'я та прізвище)